

**Vysoká škola technická a ekonomická v Českých
Budějovicích**

Závěrečná práce pro kancelář stálého zastoupení Jihočeského a
Královéhradeckého kraje v Bruselu

Sankce

Michal Bouška, 11162

Září 2014

Obsah

1	Úvod a cíl práce.....	1
2	Definice a základní dělení	2
2.1	Definice sankce	2
2.2	Základní dělení sankcí v tržní ekonomice.....	2
2.3	Druhy sankcí	2
2.3.1	Podle orientace hodnocení	2
2.3.2	Míry formálnosti	2
2.3.3	Způsobu působení	3
2.3.4	Druhu způsobené újmy	3
2.3.5	Orientace sankce	3
3	Mezinárodní sankce.....	4
3.1	Základní informace	4
3.2	Zákon o provádění mezinárodních sankcí.....	4
3.2.1	Zákon o provádění mezinárodních sankcí	5
4	Sankční politika Evropské Unie	7
4.1	Sankce uvalené Evropským Společenstvím.....	7
4.1.1	Přehled sankcí uvalených Evropským společenstvím před uzavřením Maastrichtské smlouvy 8	
4.1.2	Maastrichtská smlouva	8
4.2	Současná sankční politika Evropské Unie	9
4.2.1	Příčiny uvalení sankcí v regionu blízkého sousedství EU	9
4.2.2	Cíle EU při uplatňování sankcí nebo omezujících opatření	9
4.3	Druhy sankcí a omezujících opatření EU.....	10
4.3.1	Zbrojní embarga.....	11
4.3.2	Hospodářské a finanční sankce.....	11

4.3.3	Cílené finanční sankce	12
4.3.4	Omezení vstupu (víza nebo zákaz vstupu)	12
4.4	Postup, se kterým se přijímají právní nástroje a provádějí omezující opatření	12
4.5	Úloha Evropské Komise	13
4.6	Kontrola vývozu konvenčních zbraní	13
4.6.1	Kontrola zprostředkování obchodu se zbraněmi	13
5	Sankce Evropské Unie vůči Rusku.....	14
5.1	Forma sankcí	14
5.2	Vlastní průzkum a porovnání s průzkumem STEM/MARK.....	14
5.2.1	S ohledem na vývoj událostí na Ukrajině považujete Vy osobně vyhlášení sankcí ze strany EU vůči Rusku za krok správným směrem?	15
5.2.2	Očekáváte, že se pod diplomatickým a ekonomickým tlakem Evropské Unie změní chování Ruska vůči konfliktu na Ukrajině?	16
5.2.3	Myslíte si, že se sankce vůči Rusku nějak konkrétně dotknou českých domácností a podniků?	17
5.2.4	Budou-li sankce mezi EU a Ruskem tvrdší, byl/a byste ochoten/a nakupovat české výrobky, a to i za předpokladu, že jejich cena bude vyšší?.....	18
5.2.5	Obáváte se, že se v důsledku situace na Ukrajině vrátíme do doby tzv. studené války z druhé poloviny 20. století?.....	19
	Závěr	20

1 Úvod a cíl práce

Téma sankcí jsem si vybral, protože je momentálně velice aktuální a zároveň je mi blízké vzhledem ke studovanému oboru na vysoké škole. Určitě každý z nás, alespoň částečně zaregistroval ve zpravodajství nedávný konflikt na Ukrajině. Ukrajinské nepokoje se staly celostátním problémem Ukrajiny spolu s Ruskou alarmující anexí Krymu. Jako ochranu občanů, majetku a základních práv se proto rozhodla Evropská Unie uvalit sankce na Ukrajinské separatisty a Rusko. Vzhledem k tomu, že mnoho lidí neví, co to sankce jsou, jak je Evropská Unie schvaluje a jak fungují, rozhodl jsem se je v rámci závěrečné práce pro kancelář stálého zastoupení Královéhradeckého a Jihočeského kraje zpracovat.

Cílem práce je tedy základní seznámení s definicí a druhy sankcí. Dále se zaměřím na mezinárodní sankce, sankce Evropského Společenství a sankce Evropské Unie, kde vysvětlím, jak se sankce v Evropské Unii schvalují a jaké druhy sankcí může Evropská Unie použít. V poslední části práce provedu opakovaný výzkum v podobě dotazníku o veřejném mínění Evropských sankcí vůči Rusku a porovnáám ho s výzkumem, který byl zadán začátkem září Českou televizí a zpracován agenturou STEM/MARK.

2 Definice a základní dělení

2.1 Definice sankce

Pro sankce neexistuje jednotná definice, protože má mnoho podob a způsobů použití. Nejčastěji je sankce známá z pohledu právního a to jako trest. Můžeme ji tedy chápat jako uvalení nějakého omezení, újmy, ztráty nebo bolesti, jímž oprávněná osoba vymáhá dodržování mravních, společenských nebo právních pravidel daného společenství. Smyslem trestu může být náprava, odstrašení, ochrana společnosti nebo obnovení narušeného řádu. Tresty se užívají v právu, ve výchově, v náboženství a ve sportu.

2.2 Základní dělení sankcí v tržní ekonomice

V zemi, s tržní ekonomikou, musí být tato pravidla součástí právního řádu. Existují tři druhy sankcí, které vynucují dodržování těchto pravidel:

a) Morální sankce

Reprezentují veřejné mínění.

b) Zákonné sankce

Tyto sankce ztělesňuje stát – policie, vyšetřovatelé a soudy.

c) Sankce tržní ekonomiky

Nedovoluje systematické porušování pravidel. Ty, kdo systematicky porušují pravidla, vytlačuje z trhů. Můžeme to však očekávat jen od takových trhů, na kterých je dostatečná konkurence.¹

2.3 Druhy sankcí

2.3.1 Podle orientace hodnocení

Pozitivní (odměna, pochvala)

Negativní (za porušení)

2.3.2 Míry formálnosti

Formální sankce (jsou spjatý s institucemi, obvykle písemné)

Neformální sankce

¹ Robert Holman, *Ekonomie 3.* vydání

2.3.3 Způsobu působení

Represivní sankce

Mechanická solidarita, trestní právo, připravují o čest svobodu, pohodu, trestní právo. Nejsou pravidla, jen tresty (trestní právo neříká – nezabiješ, jen odsuzuje vraha), funkce trestu jako nápravy provinilce či zastrašení případných následovníků je malá, pravá funkce je udržení společenské soudržnosti, trest má působit především na poctivé lidi.

Restituční sankce

Návrat do původního stavu, nebo náhrada škody, soukromé právo, orgán.

Satisfakční sankce

Slouží k určitému zadostiučinění tomu, kdo byl nějakým protiprávním jednáním poškozen.

2.3.4 Druhu způsobené újmy

Psychické (verbální, neverbální)

Fyzické (násilí, omezování svobody pobytu, pohybu)

Ekonomické (hospodářské embargo)

Politické (ztráta funkce)

2.3.5 Orientace sankce

Vnitřní (svědomí)

Vnější (veřejné mínění)

3 Mezinárodní sankce

3.1 Základní informace

Od 1. dubna roku 2006 je v České republice provádění mezinárodních sankcí, které jsou stanoveny za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu, odpovědným orgánem Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR (FAÚ). Stal se jím na základě zákonů o provádění mezinárodních sankcí č. 70/2006 Sb.

Úloha FAÚ tedy spočívá v koordinaci postupu při provádění mezinárodních sankcí na národní úrovni. Podle charakteru omezujících opatření se na provádění mezinárodních sankcí podílí v rámci své působnosti i jiná ministerstva a státní orgány.

Je důležité si uvědomit, že každý, u koho se nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, má oznamovací povinnost o jeho existenci na Ministerstvu financí – Finančním analytickém útvaru.

Po vstupu České republiky do EU mají všichni její občané, ale i každý, kdo se zdržuje nebo působí na jejím území, povinnost dodržovat přímo účinné právní předpisy Evropských společenství. Takovými předpisy jsou nařízení a rozhodnutí, kterými EU stanoví sankce vůči některým „problematickým“ oblastem, jako jsou například Írán, KLDR, Sýrie, Súdán, Libérie, nebo Pobřeží Slonoviny, případně vůči některým konkrétním osobám nebo organizacím, jako je například vůdce Al-Kajdá Ayman al-Zawahiri, samotná Al-Kajdá, nebo hnutí Talibán.

3.2 Zákon o provádění mezinárodních sankcí

Ministerstvo financí je oprávněno kontrolovat a případně i vynucovat plnění mezinárodních závazků, mimo omezení v oblasti obchodu se zbraněmi, se strategickým zbožím a technologiemi, které patří pod Ministerstvo průmyslu a obchodu. Tyto úkony Ministerstva financí mohou spočívat například v omezení obchodu a služeb včetně peněžních služeb a služeb na finančních trzích, v omezeních na úseku dopravy a spojů, technické infrastruktury, ale i na poli vědeckotechnických, případně i kulturních a sportovních styků. Současně však stanoví, že stát prostřednictvím Ministerstva financí při splnění oznamovací povinnosti přebírá odpovědnost za majetek, podléhající mezinárodním sankcím, a v odůvodněných případech může i povolovat výjimky pro jeho využití při současném stanovení podmínek jejich uplatnění.

Kontrolu dodržování mezinárodních sankcí v rámci své působnosti vykonávají všechny státní orgány, do jejichž působnosti patří výkon kontroly a Česká národní banka.

Pro případ, že je sankce přijata pouze Radou bezpečnosti OSN a orgány EU nepřijmou vlastní bezprostředně účinný předpis, vydá vláda v rámci zmocnění zákona o provádění mezinárodních sankcí k realizaci sankcí RB OSN své nařízení.

Stejně jako České republice hrozí při neplnění závazků postih od orgánů OSN nebo EU, tak i porušování mezinárodních sankcí soukromými osobami nebo podnikatelskými a jinými subjekty může být postihováno citelnou pokutou, v nejzávažnějších případech i prostředky trestního práva, jedná se totiž o trestný čin, konkrétně dle trestního zákoníku o „Porušení mezinárodních sankcí“. Je třeba tedy dbát na to, aby každý, kdo udržuje nebo hodlá navázat jakékoli obchodní nebo i jiné styky v „rizikových“ oblastech nebo s „rizikovými“ osobami, vždy včas ověřil, zda jeho partner není uveden mezi těmi, s nimiž jsou tyto styky omezeny nebo přímo zakázány.²

3.2.1 Zákon o provádění mezinárodních sankcí

Zákon o provádění mezinárodních sankcí č. 69/2006 Sb. upravuje tyto skutečnosti:

- Ministerstvo financí ČR je odpovědné v koordinaci postupu při provádění mezinárodních sankcí na národní úrovni. Mimo jiné odpovídá za spolupráci s Komisí a je oprávněno provádět související právní úkony.
- Rozsáhlá úprava režimu o nakládání s majetkem, který má být na základě sankčních opatření zajištěn.
- Oprávnění ke kontrole plnění sankčních opatření, stanovení donucovacích opatření a procesních postupů k jejich uplatňování.³

§ 10 Oznamovací povinnost

Každý, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se u něj nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, je povinen učinit o tom bez zbytečného odkladu oznámení ministerstvu.

Jestliže při přípravě nebo při uzavírání smlouvy vznikne podezření, že na jednu ze stran závazkového vztahu se vztahují mezinárodní sankce, nebo že předmětem závazkového vztahu je nebo má být majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, avšak toto podezření není možné před nebo při uzavírání smlouvy hodnověrně ověřit, vzniká oznamovací povinnost bezprostředně po uzavření smlouvy.

Oznámení se podává písemně nebo ústně do protokolu a v případě nebezpečí z prodlení i elektronicky nebo faxem. Za písemné oznámení se považuje též oznámení podané elektronicky, které je opatřeno zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem elektronických služeb.

§ 11 Nakládání s majetkem, na který se vztahují mezinárodní sankce

Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se u něj nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, nesmí nakládat s tímto majetkem jinak než za účelem jeho ochrany před ztrátou, znehodnocením, zničením nebo jiným poškozením, pokud není v tomto zákoně uvedeno jinak, a to od okamžiku, kdy se dozví, že majetek je považován za majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce.

² www.mfcr.cz

³ <http://pravniradce.ihned.cz/c1-39523920-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>

Ten, u koho se nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, má nárok uplatňovat vůči státu náhradu nezbytně nutných nákladů souvisejících s jeho správou a ochranou od okamžiku doručení oznámení ministerstvu. Nárok na náhradu nákladů podle tohoto ustanovení nemá subjekt nebo osoba, na něž se vztahují mezinárodní sankce, ani osoby s nimi spolupracující, jim blízké či s nimi podnikatelsky nebo jiným způsobem spojené.⁴

Kontrolu dodržování mezinárodních sankcí mají povinnost vykonávat kromě Finančního analytického útvaru všechny státní orgány a Česká národní banka. V případě porušení se může jednat o správní delikt, za který lze podle sankčního zákona č. 69/2006 Sb. uložit pokutu až do 4 mil. Kč, při závažnějším následku lze podnikatelský subjekt postihnout pokutou až do 50 mil. Kč. Při nejzávažnějších porušeních mezinárodních sankcí je možné fyzickou osobu stíhat i pro trestný čin porušování mezinárodních sankcí podle trestního zákona, za který hrozí peněžitý trest nebo až osm let odnětí svobody.

V České republice je obecně vždy příslušným orgánem Ministerstvo financí, konkrétně FAÚ, pouze pro výjimky při vývozu zbraní a kontrolovaných technologií Ministerstvo průmyslu a obchodu a pro výjimky ze zákazu vstupu Ministerstva zahraničí a Ministerstva vnitra.⁵

⁴ ZÁKON č. 69/2006 Sb.

ze dne 3. února 2006

o provádění mezinárodních sankcí

⁵ <http://pravniradce.ihned.cz/c1-39523920-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>

4 Sankční politika Evropské Unie

4.1 Sankce uvalené Evropským Společenstvím

Sankční politika byla v Evropském společenství, přítomna už od samých počátků integrace, i když ne v podobě, v jaké ji známe dnes. Do konce 70. let 20. století Společenství vlastní sankce neuvalovalo a v podstatě pouze provádělo sankční omezení uvalovaná Organizací spojených národů (OSN), vždy jako výjimku ze zásad vnitřního trhu.

Evropská společenství vypracovala postupy pro uplatňování sankcí až v rámci tzv. Evropské politické spolupráce (1970). Jejím základem byl závazek států Společenství vytvářet a formulovat evropskou zahraniční politiku, nicméně nestanovovala žádné závazné postupy a představovala spíše platformu pro diskuze bez častější shody mezi členskými státy. To se potvrdilo i v záležitostech týkajících se sankcí, neboť členské státy byly často názorově rozděleny. Nepřekvapuje proto, že Společenství poprvé autonomně uvalila sankce až v roce 1981.

Další rozvoj v používání sankcí nastartovalo přijetí Jednotného evropského aktu (1987), který integroval Evropskou politickou spolupráci do politicko-právních struktur Evropských společenství. V konečném důsledku to znamenalo zapojení orgánů Společenství do sankční politiky, mj. odpovědnost Komise za implementaci jak společných sankcí, tak sankcí OSN. Z tabulky 1 na další straně je patrné, že sankce začaly být v období 80. a 90. let 20. století používány častěji a staly se viditelným projevem shody členských států v podobě společných akcí (nejčastěji používaným nástrojem se v tomto období stala zbrojní embarga).⁶

⁶ Sankční politika Evropské unie: typy sankčních opatření a vztah k sankcím Rady bezpečnosti OSN (spoluautoři Radka Druláková, Jan Martin Rolenc, Zuzana Trávníčková).

4.1.1 Přehled sankcí uvalených Evropským společenstvím před uzavřením Maastrichtské smlouvy

Tabulka 1

Cíl (země)	Datum uvalení sankcí	Datum ukončení sankcí	Důvody uvalení sankcí	Typy uplatněných sankcí
SSSR	leden 1982	nejasné (1982)	Intervence v Polsku	částečné obchodní embargo
Argentina	duben 1982	červen 1982	konflikt s Velkou Británií	zbrojní embargo, obchodní embargo
Írán	březen 1984	červen 1985	konflikt s Irákem	zbrojní embargo – chemické zbraně
Irák	březen 1984	červen 1985	konflikt s Íránem	zbrojní embargo – chemické zbraně
Jižní Afrika	červenec 1985	květen 1994	porušování lidských práv	zbrojní embargo, částečné obchodní embargo
Libye	leden 1986	listopad 1994	terorismus	zbrojní embargo, omezení pohybu, diplomatické sankce
Sýrie	listopad 1986	listopad 1994	terorismus	zbrojní embargo
Čína	červen 1989	dosud	porušování lidských práv	zbrojní embargo
Myanmar / Barma	červenec 1990	dosud	porušování lidských práv	zbrojní embargo, omezení pohybu, finanční sankce, částečné obchodní embargo
Irák	srpen 1990	dosud	konflikt s Kuvajtem	zbrojní embargo
Jugoslávie	červenec 1991	dosud	vnitrostátní konflikt, porušování lidských práv	zbrojní embargo, omezení pohybu, finanční sankce, částečné obchodní embargo, zákaz přeletu
Slovinsko	červenec 1991	srpen 1998	vnitrostátní konflikt	zbrojní embargo
Chorvatsko	červenec 1991	listopad 2000	vnitrostátní konflikt	zbrojní embargo
Makedonie	červenec 1991	listopad 2000	vnitrostátní konflikt	zbrojní embargo
Bosna a Hercegovina	červenec 1991	dosud	vnitrostátní konflikt	zbrojní embargo
Ázerbájdžán	únor 1992	dosud	vnitrostátní konflikt	zbrojní embargo
Arménie	únor 1992	dosud	vnitrostátní konflikt	zbrojní embargo ⁷

4.1.2 Maastrichtská smlouva

Smlouva o Evropské unii (SEU) otevírá novou etapu evropské integrace, protože umožňuje zahájit politickou integraci. Vytváří Evropskou unii spočívající na třech pilířích: Evropských

⁷ Zdroj: Kreutz (2008): str. 17 – 19

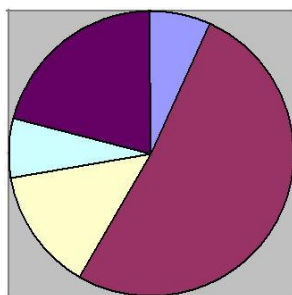
společenství, společné zahraniční a bezpečnostní politice (SZBP) a policejní a soudní spolupráci v trestních věcech (SVV). Smlouva zavádí evropské občanství, posiluje pravomoci Evropského parlamentu a zakládá hospodářskou a měnovou unii (HMU). Dále nahrazuje EHS Evropským společenstvím (ES).⁸

4.2 Současná sankční politika Evropské Unie

Od 90. let 20. století převyšuje počet sankcí uvalených Evropskou Unií sankce, které uplatňuje OSN či OBSE. Nárůst lze přičítat jednak skutečnosti, že sankční politika EU dostala v této době legislativní rámec a jednak EU používá sankce též jako prevenci a nikoliv až ve fázi akutně hrozícího nebezpečí.

Evropská Unie nyní definuje sankce jako nástroje diplomatické nebo hospodářské povahy, jejichž účelem je dosažení změny v činnostech nebo politikách porušujících mezinárodní právo či lidská práva nebo politikách nerespektujících demokratické zásady.

4.2.1 Příčiny uvalení sankcí v regionu blízkého sousedství EU

- mezistátní konflikty (7%)
- vnitrostátní konflikty (51%)
- boj s terorismem (14%)
- lidská práva a demokracie (7%)
- ostatní (21%)⁹

Příčiny uvalení sankcí Unií jsou přitom rozdílné, pokud se podíváme na regionální zacílení v rámci konceptu blízkého sousedství, jde především o předcházení konfliktů, zatímco na vzdálenějších teritoriích je hlavním příčinou nerespektování lidských práv. Z počtu uplatněných sankcí je zřejmé, že EU chce hrát především roli regionálního hráče – na evropský kontinent bylo Unií uvaleno jedenáct sankcí, na Afriku devět, na Blízký východ čtyři a na Asii rovněž čtyři.¹⁰

4.2.2 Cíle EU při uplatňování sankcí nebo omezujících opatření

Evropská unie uplatňuje sankce či omezující opatření v zájmu dosažení cílů společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Tyto cíle jsou:

- zabezpečit společné hodnoty, základní zájmy, nezávislost a celistvost EU v souladu se zásadami Charty OSN;

⁸ http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_maastricht_cs.htm

⁹ Kreutz (2005): 20

¹⁰ Sankční politika Evropské unie: typy sankčních opatření a vztah k sankcím Rady bezpečnosti OSN (spoluautoři Radka Druláková, Jan Martin Rolenc, Zuzana Trávníčková).

- posilovat bezpečnost EU ve všech formách;
- zachovávat mír a posilovat mezinárodní bezpečnost v souladu se zásadami Charty OSN,
- podporovat mezinárodní spolupráci;
- rozvíjet a upevňovat demokracii a právní stát, jakož i dodržování lidských práv a základních svobod.

Prostřednictvím rámce SZBP provádí 27 členských států EU sankce uvalené Radou bezpečnosti OSN. Charta OSN svěřuje Radě bezpečnosti pravomoc rozhodovat o omezujících opatřeních nutných k udržení či obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, dojde-li k ohrožení míru, k porušení míru nebo k útočnému činu, přičemž tato rozhodnutí jsou závazná pro všechny členy OSN. Při provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN se EU drží podmínek stanovených těmito rezolucemi, avšak může též rozhodnout o uplatnění dalších omezujících opatření. EU provádí omezující opatření OSN co nejdříve.¹¹

4.3 Druhy sankcí a omezujících opatření EU

EU může uložit celou řadu omezujících opatření. Při rozhodování o druhu omezujících opatření je důležité zvážit, které opatření nebo který soubor opatření je nejvhodnější k dosažení požadovaného výsledku. Jedná se například o:

- diplomatické sankce (vyhoštění diplomatů, přerušování diplomatických styků, pozastavení oficiálních návštěv);
- pozastavení spolupráce se třetí zemí; o bojkot sportovních a kulturních akcí;
- bojkot sportovních a kulturních akcí
- obchodní sankce (všeobecné nebo zvláštní obchodní sankce, zbrojní embarga);
- finanční sankce (zmrazení finančních prostředků nebo hospodářských zdrojů, zákaz finančních transakcí, omezení vývozních úvěrů nebo investic);
- zákaz letů a omezení vstupu.

Omezující opatření EU mohou být uvalena na vlády třetích zemí, ale i na nestátní subjekty a jednotlivce (např. na teroristické skupiny a teroristy). Vlastní sankce EU ovšem nelze uvalit na jednotlivce nebo subjekty. V případech, kdy jsou uplatňována cílená omezující opatření (někdy nazývaná „chytré sankce“) zaměřená na konkrétní jednotlivce či subjekty, jsou nutná jasná a konkrétnímu případu přizpůsobená kritéria pro stanovování toho, kdo má být na seznam zařazen a kdo z něj má být vypuštěn.

Rada bezpečnosti OSN může po všech členských státech OSN požadovat provedení přijatých opatření, vyjma užití ozbrojené síly. Tato opatření zahrnují úplné nebo částečné přerušování hospodářských styků a železničních, námořních, leteckých, poštovních, telegrafních, rádiových a jiných spojů, jakož i přerušování diplomatických styků.

¹¹ Mezinárodní vztahy 1/2009, Ekonomické sankce

EU stejně jako Rada bezpečnosti OSN v posledních letech uplatňuje převážně omezující opatření ve formě zbrojních embarg, hospodářských a finančních omezení a omezení vstupu.¹²

4.3.1 Zbrojní embarga

Zbrojní embarga lze použít za účelem zastavení přísunu zbraní a vojenského materiálu do oblastí konfliktů nebo režimům, u nichž je pravděpodobné, že by je použily k vnitřní represii nebo k útoku na cizí zemi. Právní nástroje SZBP, kterými se uvalují zbrojní embarga, proto obvykle obsahují:

- zákaz prodeje, dodávek, převodu nebo vývozu zbraní a souvisejícího materiálu všech typů včetně zbraní a střeliva, vojenských vozidel a vojenského vybavení, polovojenského vybavení a náhradních dílů;
- zákaz poskytování finančních prostředků a finanční pomoci a technické pomoci, zprostředkovatelských a jiných služeb souvisejících s vojenskou činností a s poskytováním, výrobou, údržbou a užíváním zbraní a souvisejícího materiálu všech typů.

Zbrojní embarga se vztahují přinejmenším na zboží uvedené na společném seznamu vojenského materiálu. Obvykle je doplňuje zákaz poskytování finančních prostředků a finanční a technické pomoci v souvisejících oblastech. Embargo lze uplatnit též na vybavení, které by mohlo být použito k vnitřní represii.

Z těchto zákazů obvykle existují určité omezené výjimky, zejména v případě nesmrtícího vybavení určeného například pro tyto účely:

- humanitární pomoc nebo ochrana;
- programy budování institucí nebo operace pro řešení krizí (zejména akce OSN a EU, ale též akce jiných významných regionálních a sub regionálních organizací, např. Africké unie);
- odminování.

4.3.2 Hospodářské a finanční sankce

Tyto sankce mohou zahrnovat:

- zákaz vývozu nebo dovozu, (obchodní sankce, které se mohou vztahovat na konkrétní produkty, např. na ropu, dřevo nebo diamanty)
- zákaz poskytování určitých služeb (zprostředkovatelských a finančních služeb, technické pomoci),
- zákaz letů,
- zákaz investic, plateb a pohybu kapitálu
- odnětí celních preferencí.

¹² http://ec.europa.eu/index_cs.htm, dokument index_cs

Rozsáhlá hospodářská nebo finanční omezení však mohou mít neúměrně velké hospodářské a humanitární dopady.¹³

4.3.3 Cílené finanční sankce

Tyto sankce zahrnují jak povinnost zmrazit veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje dotčených osob a subjektů, tak zákaz přímo či nepřímo poskytovat finanční prostředky nebo hospodářské zdroje těmto osobám a subjektům nebo v jejich prospěch

Na základě zvláštních podmínek a postupů je možné stanovit výjimky (např. pro finanční prostředky nutné k pokrytí základních výdajů, jako jsou úhrady za potraviny, nájem či hypotéku, léky a lékařskou péči).

4.3.4 Omezení vstupu (víza nebo zákaz vstupu)

Státním příslušníkům třetích zemí zakázat vstup do EU. Členské státy jsou v takovém případě vyzvány k přijetí veškerých nezbytných opatření, aby zabránily vstupu osob uvedených na seznamu na jejich území nebo tranzitu těchto osob přes jejich území.

Omezení vstupu nezavazují členský stát k odmítnutí vstupu na své území vlastním státním příslušníkům.¹⁴

4.4 Postup, se kterým se přijímají právní nástroje a provádějí omezující opatření

Nejprve připraví předsednictví, nebo některý z členských států anebo Komise návrh společného postoje. Tento návrh posoudí a projednají příslušné pracovní skupiny Rady. Po projednání, postoupí návrh společného postoje Radě ke schválení. Poté, co Rada EU společný postoj přijme, je jeho znění zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie.

Jestliže společný postoj požaduje provedení některých nebo všech omezujících opatření na úrovni Společenství, předloží Komise Radě návrh nařízení. Předtím, než Rada EU návrh přijme, jej posoudí RELEX a COREPER. Z formálního hlediska by měl být návrh nařízení Rady předložen až po přijetí společného postoje. Z praktických důvodů však Komise obvykle předkládá návrhy nařízení Rady, kterými se provádí omezující opatření, dříve, aby bylo možné projednávat v Radě oba texty současně a pokud možno oba právní nástroje současně přijmout.

¹³ Mezinárodní vztahy 1/2009, Ekonomické sankce

¹⁴ Mezinárodní vztahy 1/2009, Ekonomické sankce

4.5 Úloha Evropské Komise

Evropská Komise připravuje návrhy nařízení, kterými se uvalují omezující opatření spadající do pravomoci Společenství, a předkládá je Radě EU ke schválení. Může také předkládat návrhy společných postojů.¹⁵

4.6 Kontrola vývozu konvenčních zbraní

Kontrola vývozu konvenčních zbraní se týká dodržování mezinárodních závazků členských států, zejména sankcí vyhlášených Radou bezpečnosti OSN a Společenstvím, dohod o nešíření zbraní a jiných otázkách, jakož i dalších mezinárodních závazků.

4.6.1 Kontrola zprostředkování obchodu se zbraněmi

Rada EU v červnu 2003 přijala společný postoj o kontrole zprostředkování obchodu se zbraněmi, aby se zabránilo obcházení embarg OSN, EU a OBSE na vývoz zbraní.

Tento společný postoj stanoví požadavky, které mají být provedeny vnitrostátními právními předpisy, včetně požadavku, aby členské státy přijaly nezbytná opatření ke kontrole provádění zprostředkovatelských činností v rámci své jurisdikce, aby posuzovaly žádosti o licence podle Kodexu chování EU pro vývoz zbraní, aby zavedly systém výměny informací o zprostředkovatelské činnosti a aby stanovily přiměřené sankce k zajištění účinného provádění kontrol.ⁱ

¹ Zboží dvojího užití - vývoz zboží, které lze použít jak pro civilní, tak pro vojenské účely (tzv. „zboží dvojího užití“)

Obchodování se zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání - jedná se o kontroly zboží, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či i ponižující zacházení nebo trestání. U některého zboží je vývoz z EU či dovoz do EU zakázán, zatímco u jiného zboží je požadována licence.

Obchod se surovými diamanty (kimberlejský proces) – řídí se Kimberlejským systémem certifikace (KPCS), který byl zaveden v roce 2002 s cílem zabránit financování konfliktů obchodem s diamanty.

Obchod s dřevem (prosazování práva, správa a obchod v oblasti lesnictví) - cílem je zajistit, aby bylo do EU vpuštěno pouze legálně vytěžené dřevo.

¹⁵ <http://ec.europa.eu/>

5 Sankce Evropské Unie vůči Rusku

Sankce EU byly postupně uvalovány v souvislosti s událostmi na Ukrajině od března 2014, a mají dvě formy. Jedna forma se vztahuje k ohrožení územní celistvosti a svrchovanosti země.

K prvně jmenované formě patří zákaz cestování a zmrazení majetku vůči jednotlivcům s rozhodovacími pravomoci v Rusku a na Krymu, kteří jsou obviněni za zapojení do ohrožení ukrajinské suverenity. Forma byla následně v květnu 2014 rozšířena, aby zahrnovala i jednotlivce, kteří ohrožují stabilitu a bezpečnost na Ukrajině.

5.1 Forma sankcí

- Zákaz cestování
- Zmrazení majetku
- Zákaz společnostem z EU poskytovat finanční služby ruským bankám, atd.

5.2 Vlastní průzkum a porovnání s průzkumem STEM/MARK

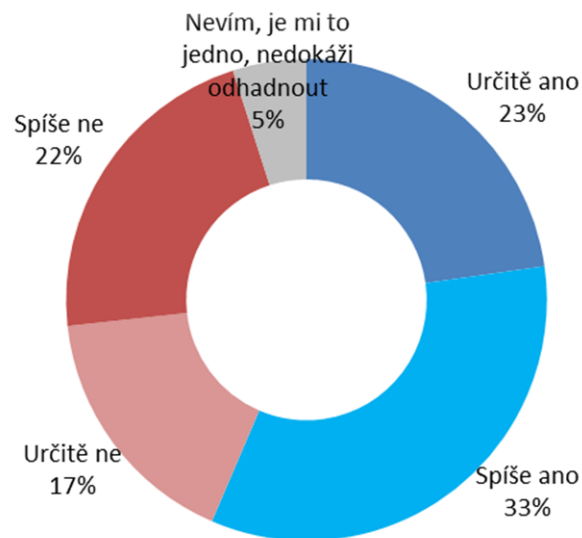
Začátkem září nechala Česká televize u agentury STEM/MARK udělat telefonický průzkum o veřejném mínění Evropských sankcí vůči Rusku. Vzhledem k tomu, že již uplynul skoro další měsíc od provedení toho průzkumu a během měsíce vydala EU nové sankce, jsem se rozhodl opakovat stejný dotazník a výsledky porovnat. Výzkumu se celkem zúčastnilo 20 absolventů, nebo studentů vysokých škol s věkem od 20 do 30 let.¹⁶

¹⁶ Původní graf je na dalších stránkách vždy na horní straně stránky, druhý graf z průzkumu z konce září se nachází ve spodní části stránky.

5.2.1 S ohledem na vývoj událostí na Ukrajině považujete Vy osobně vyhlášení sankcí ze strany EU vůči Rusku za krok správným směrem?

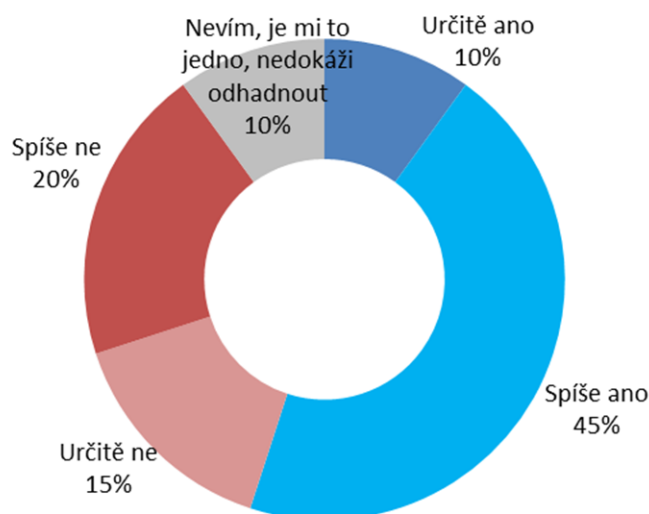
Jak můžeme vidět na grafu číslo 1, začátkem září 56 % respondentů považovalo vyhlášení sankcí EU vůči Rusku za správné.

Graf 1

Podle grafu č. 2 se veřejné mínění po měsíci téměř nezměnilo. Vyhlášení sankcí i nadále považuje 55 % respondentů za správné.

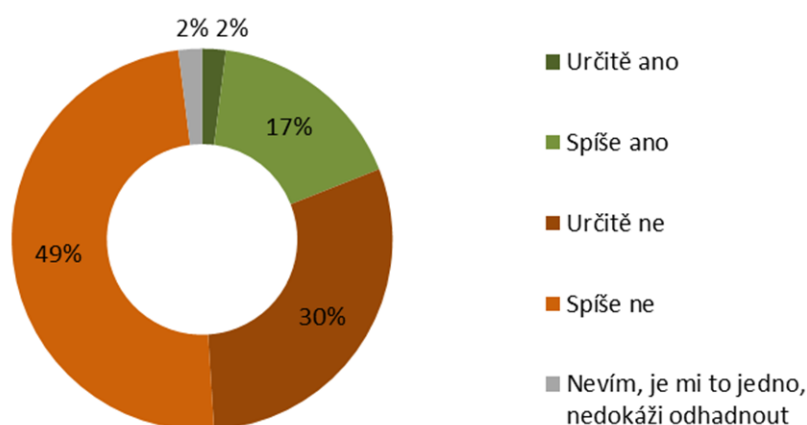
Graf 2

5.2.2 Očekáváte, že se pod diplomatickým a ekonomickým tlakem Evropské Unie změní chování Ruska vůči konfliktu na Ukrajině?

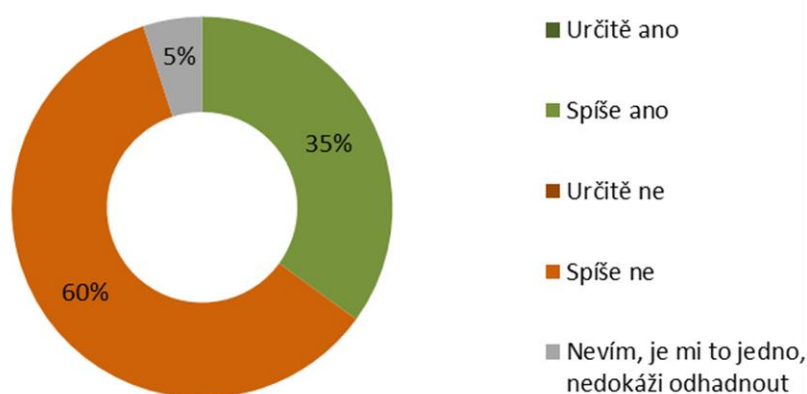
Agentuře STEM/MARK odpovědělo dle grafu 3 3/4 dotázaných, že očekávají, že se (i přes tlak EU) chování Ruska vůči Ukrajině nezmění.

Graf 3

V porovnání s grafem 3 se jedná druhou největší změnu názorů z celého opakovaného výzkumu. Vzhledem k tomu, že mezi oběma výzkumy proběhly další sankce a diplomatické vyjednávání, se názor respondentů, kteří odpověděli ano zvýšil téměř o 50%. Z toho tedy vyplívá, že lidé začínají věřit v možný úspěch uvalených sankcí a z podstoupených diplomatických kroků.

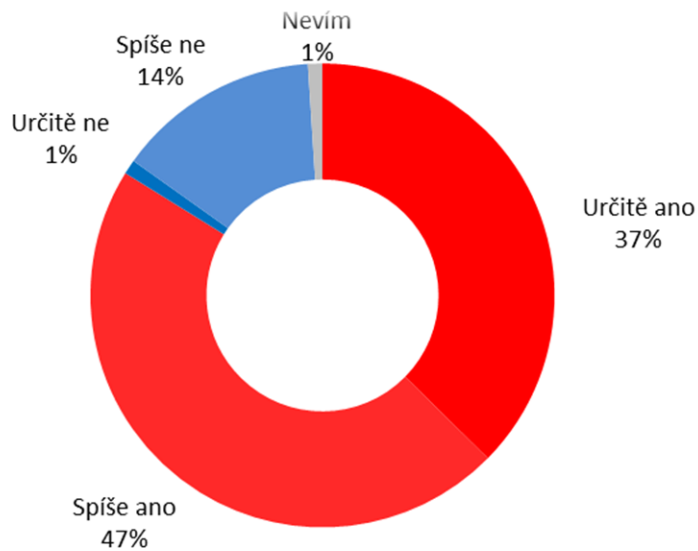
Graf 4

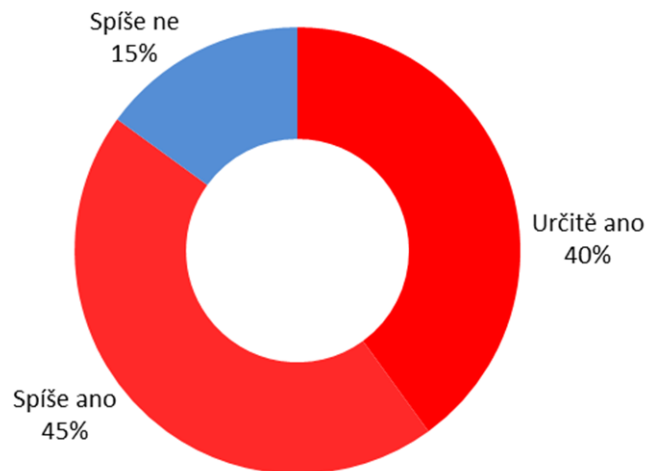
5.2.3 Myslíte si, že se sankce vůči Rusku nějak konkrétně dotknou českých domácností a podniků?

Mezi grafy číslo 5 a 6 nenajdeme skoro žádný rozdíl, většina respondentů se v obou průzkumech domnívá, že se sankce vůči Rusku dotknou i českých domácností a podniků.

Graf 5

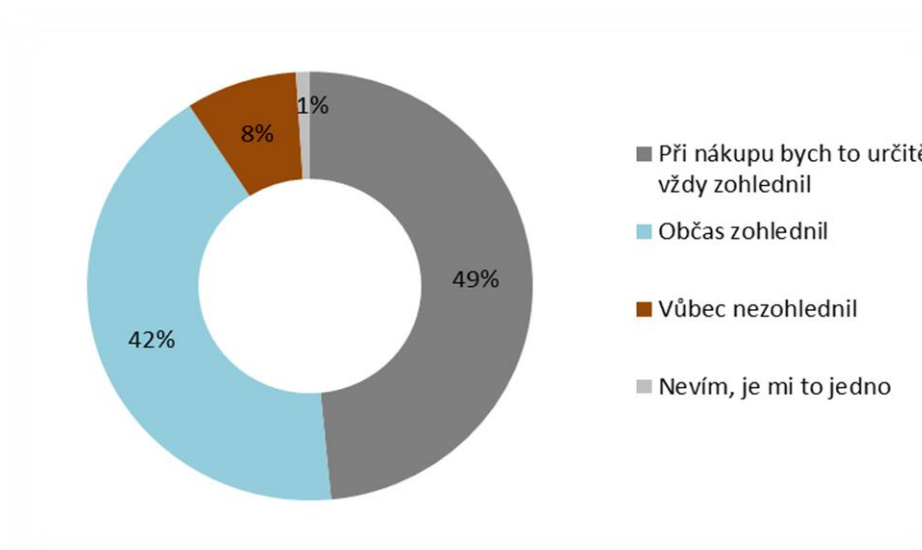
Graf 6

5.2.4 Budou-li sankce mezi EU a Ruskem tvrdší, byl/a byste ochoten/a nakupovat české výrobky, a to i za předpokladu, že jejich cena bude vyšší?

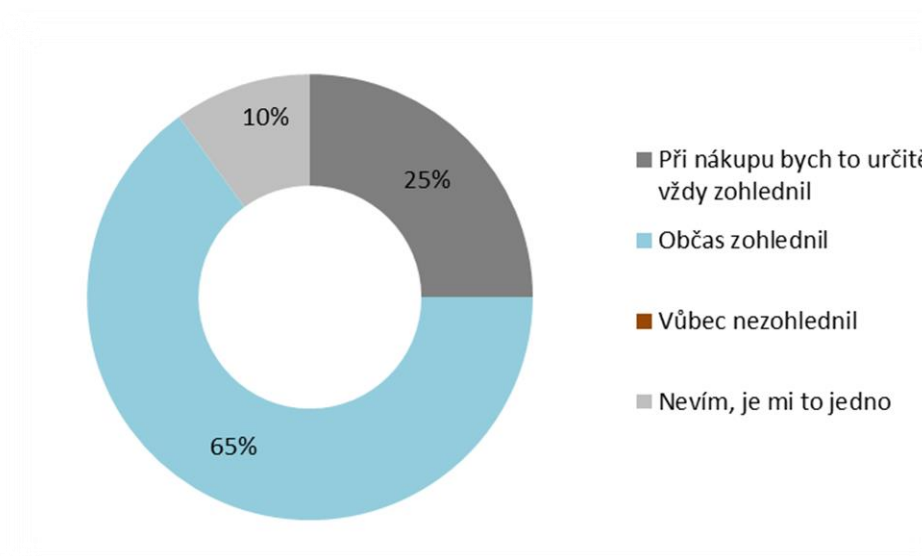
Polovina dotázaných začátkem září uvedla, že v případě tvrdších sankcí EU vždy při nákupu zohlední, zda jde o český výrobek, i když jeho cena bude vyšší.

Graf 7

U grafů číslo 7 a 8 můžeme vidět největší rozdíl ze všech zpracovaných grafů. Téměř 50 % propad zaznamenala odpověď s tím, že by respondent pokaždé zohlednil nákup českých výrobků. Tento 50 % propad se promítl v odpovědi „občas zohlednil“. Jako jeden z důvodů této změny může být fakt, že přibližně polovina respondentů není ještě pracovně aktivních, tudíž jejich pohled na cenu výrobků může být primárním cílem.

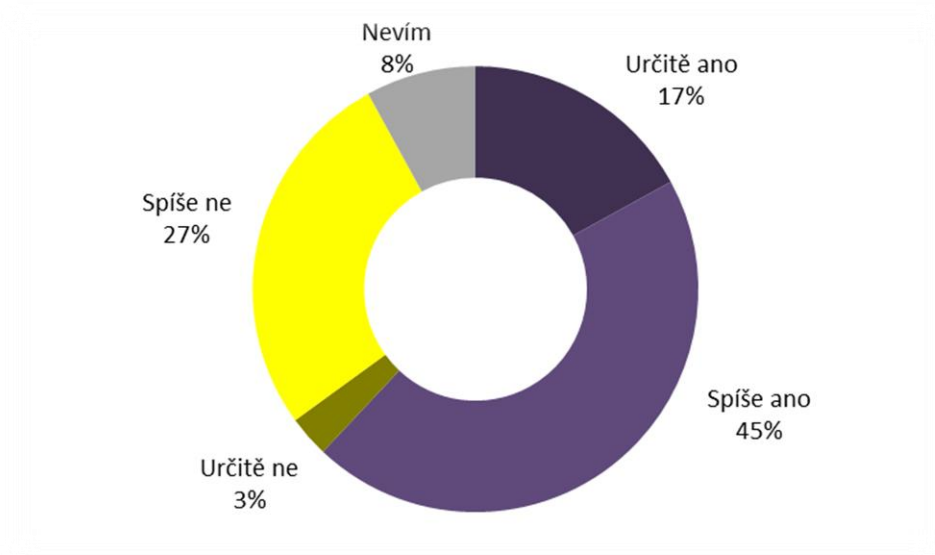
Graf 8

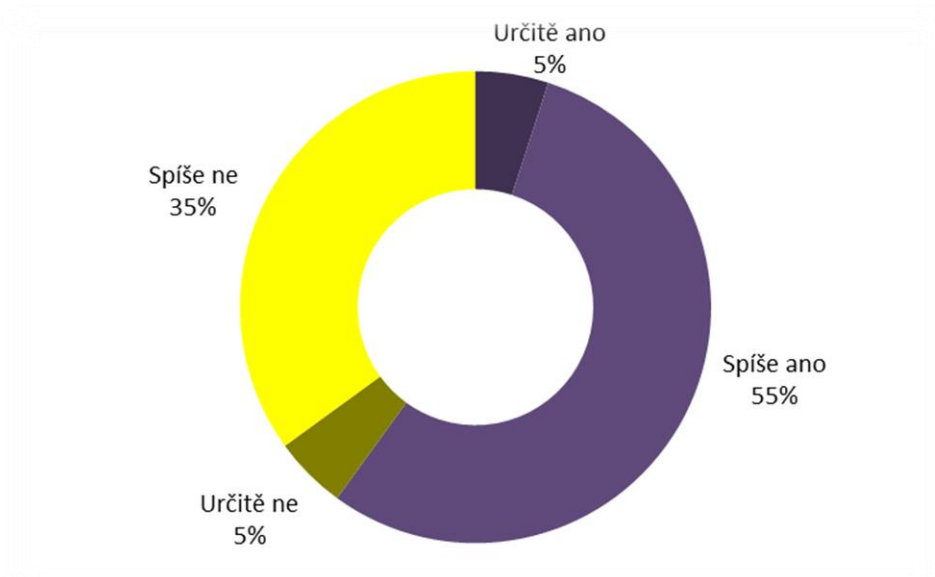
5.2.5 Obáváte se, že se v důsledku situace na Ukrajině vrátíme do doby tzv. studené války z druhé poloviny 20. století?

K této otázce se v obou případech vyjádřili respondenti téměř stejně, z grafů vyplívá, že 2/3 lidí se obávají návratu ke studené válce.

Graf 9

Graf 10

Závěr

V závěrečné práci na téma Sankce pro kancelář Královéhradeckého a Jihočeského kraje, jsem se v první části zaměřil na definici a druhy sankcí. Vzhledem k tomu, že pojem sankce nemá jednotnou definici a rozdělení, uvedl jsem jako příklad právní sankce, které dle mého názoru jsou nejznámější sankcí.

Jako další část jsem zvolil na zákon o Mezinárodních sankcích, kterým se také řídí Česká Republika od roku 2006. Mimo základních informací, jsem se snažil informovat o oznamovací povinnosti a o nakládání s majetkem, na který je uvalena sankce.

V předposlední části jsem se zabýval sankční politikou Evropské Unie a sankcemi uvalenými před vznikem EU v takzvané době Evropského Společenství.

Poslední část obsahuje porovnání s průzkumem, který byl proveden agenturou STEM/MARK začátkem září. Zmiňovaný průzkum se zabýval veřejným míněním o uvalených sankcích na Rusko Evropskou Unií. Porovnávání opakovaného s původním průzkumem zobrazilo dvě změny ve veřejném mínění od začátku září. První změna ukázala, že lidé začínají více věřit v účinnost uvalených sankcí a možnou změnu chování Ruska. Druhá změna, poukázala na menší ochotu připlácet za dražší české výrobky, které se můžou stát dražšími kvůli uvaleným sankcím. Jak jsem již zmínil, tato změna může být způsobena větším respondentů a faktem, že nejméně polovina z nich není pracovně aktivních, tudíž je pro ně cena za výrobek prioritou vzhledem k menšímu finančnímu rozpočtu.

Celkově práci hodnotím kladně, díky ní jsem si rozšířil znalosti a také si ověřil pravost původního průzkumu, kterému se až na dva rozdíly vcelku podobala. Dle mého názoru byl tedy cíl práce naplněn.